

H287 Carl XVI Gustaf, 1 kr brunkarmin^{1,2}

2024-01-10

Sven Erik Mattsson

Inledning

Häftet H287 finns med två olika frimärkspapper;

- H287A som har papper med vit fluorescens och matt gummering
- H287B som har papper med gul fluorescens och osynlig gummering.

Pappersvarianterna kan lätt skiljas åt även utan UV-lampa efter som nyansen på frimärkena är klart olika.

H287A förekommer både med kn block och med kn antikva, medan för H287B förekommer bara kn antikva. Om man tycker att det är svårt att skilja på kn block och kn antikva så gäller för H287 att kn block sitter 3–5 mm från frimärksbild medan kn antikva sitter 9–11 mm från frimärksbild.

Omslagspappret är klassificerat i 3 varianter 1–3 och i kombination med inlaga finns det fyra varianter: A1, A2, B2 och B3. För en beskrivning av dessa se Atlas handbok över svenska maskintillverkade posthäften. Ibland kan det vara lite svårt att skilja på B2 och B3. Omslagspappersvarianterna förekommer växelvis och är inte specifika för tryckserierna.

Färgkortet

Postverkets frimärkstryckeri förde något som de kallade *färgkort* för att notera färggång. På tryckpressen fanns ett cylinderräkneverk som räknade antalet varv som tryckcylindern roterat. För en tryckserie, TS, noterades startvärde och slutvärde. Skillnaden mellan dessa ger ”Summa”, som är antalet varv som tryckcylindern roterat. Denna information finns sammanställd i tabell 1.

Tabell 1: Sammanställning av information från färgkortet för H287.

TS	Datum	Cyl. nr	Papper	Cylinderräkneverk			Antal kn
				Från nr	Till nr	Summa	
1	751006	202	51	534 250	571 400	37 150	63 155
2	751030	202	51	101 300	129 000	27 700	47 900
3	760226	202	55	237 100	242 200	5 100	8 670
4	760302	202	55	679 200	700 000	48 300	82 110

Av färgkortet framgår att H287 har tryckts vid 4 tillfällen.

Papper nr 51 är postens beteckning på pappret med vit fluorescens och matt gummi. Paper nr 55 har gul fluorescens och osynlig gummering.

¹ Publicerad i Häftessamlaren, Nummer 4 (124), dec 2008. 2012-10-27: Uppdaterat förteckningarna över kända kn-tusental.

² 2015-01-20: Uppdaterat förteckningarna över kända kn-tusental och RT + kn.

2017-02-19: Uppdaterat förteckningarna över kända kn-tusental

2019-09-24: Uppdaterat förteckningarna över kända kn-tusental

2020-05-25: Uppdaterat förteckningarna över kända kn-tusental

2022-05-09: Uppdaterat tabell 3 och förteckningarna över kända kn-tusental

2024-01-10: Uppdaterat förteckningarna över kända kn-tusental

Utgivningsdag var 760127. Av färgkortet framgår det att på utgivningsdagen kunde det bara finnas häften från TS 1 och 2 och att dessa trycktes på papper med vit fluorescens. Dessa häften är alltså alla H287A. Efter utgivningsdagen har man tryckt ytterligare 2 serier, TS 3 och 4, och då på gulfluorescerande papper. Dessa häften betecknas med H287B.

Eftersom tryckcylindern hade 2x17 inlagor per varv så får man antalet häften genom att multiplicera "Summa" med 34. Då vi kommer att arbeta med kn, så har vi istället räknat om till antal kn. Kn trycktes på vart 10:e häfte från nedre delen av cylindern. Antalet kn får man alltså genom att multiplicera "Summa" med 1.7. Tyvärr bokför tryckeriet inte kn.

Omslag

En uppsättning av omslagsklichéer har hittats. Kännetecken för de olika klichéerna finns beskrivna i figur 1.

Ytter- och innerkliché har inte förskjutits någon gång; alla häften har alltså klichétyp 1~1. Ryggtrycken är 8x2 och sitter alltid på samma ytterkliché, 10~10.

Tabell 2: RT i olika TS.

TS	Omslag	RT	
		typ	e [mm]
1	A1, A2	2	9-16
2	A1, A2	2	21-24
3-4	B2, B3	1	20-22

Tryckserier

H287A förekommer både med kn block och med kn antikva, medan för H287B förekommer bara kn antikva. Färgkortet anger i detta fall inte vilka tryckpressar som använts. Det spelar ingen större roll eftersom upplagestorlekar enligt färgkort och förekomsten av kn klart visar att TS 1 har kn block, medan TS 2–4 har kn antikva. I tabell 3 finns en sammanställning av upplagestorlekar och kända kn.

De två sista kolumnerna i tabell 3 visar bra överensstämmelse mellan funna kn och upplaga enligt färgkortet. Erfarenheter indikerar att antalet kn kan vara 5–10% större än vad färgkortet indikerar. Detta kan bero på att papper körts genom pressen utan att tryckcylindrarna roterat

Tabell 3: Upplagestorlekar.

TS	Kn stil	Lägsta och högsta kända kn	Antal kn	Räkneverks kn
1	block	47650–00000–13079	65 429	63 155
2	antikva	03994–50997	47 003	47 900
3	antikva	29318–39403	10 085	8 670
4	antikva	62121–00000–50189	88 068	82 110

I förteckningen nedan över kända kn-tusental så är avståndet mellan kända kn i ett intervall högst 800 kn dvs 8000 häften. Sannolikheten för att det skall finnas en annan variant i intervallet är alltså liten.

TS 1

Alla H287 med kn block kommer från TS 1 och har vitfluorescerande papper. Kn har position 00.000 – 0000.0 och sitter 3–5 mm från bild.

Lägsta och högsta kända kn	Kn-rest	RT + kn	
		A1	A2
47650–99999	0	49–50, 56, 64–65, 87–88	
00000–13079	11	04	04–05, 09

Följande kn-tusental har hittats:

A1	47–60		63–67		71–72, 73–75		76–77		78, 80–81, 82–83	
A2		61–62		67–70		75		77		83–85

A1	85–88		90, 91–95		98		99–03, 04		05–08	
A2		89		96–97		99		04–05		09–10

A1	10–11		12–13
A2		12	

TS 2

Alla H287A med kn antikva kommer ifrån TS 2. Kn har position 00.000–000.00 och sitter 10–11 mm från bild.

Lägsta och högsta kända kn	Kn - rest	RT + kn	
		A1	A2
03994			
05296–15957	0		
16147–26517	14		22
27270–27597			
28922–35434	16	34	
36312			
36862–45805	3	41	43
46117–50997	15		

Följande kn-tusental har hittats:

A1		09		11–12		14–16		24		28–29
A2	03, 05–06, 07–08		09–10		12–13		17–20, 22–24		25, 26–27	

A1		32–33		34–35		41–42		46		48
A2	29, 30–32		33		36–37, 39–41		43–44, 45–46		47	49, 50

TS 3

TS 3 har häften helt kn antikva i position 000.00 och 10–11 mm från bild.

Lägsta och högsta kända kn	Kn - rest	RT + kn	
		B2	B3
29318–39403	16		34

Följande kn-tusental har hittats:

B2		30		33		37–38		38–39
B3	29–30		32		34, 36		38	

TS 4

TS 4 har häften helt kn antikva i position helt kn antikva 000.00 och 10–11 mm från bild.

Lägsta och högsta kända kn	Kn - rest	RT + kn	
		B2	B3
62121–75414	9	71, 73	64–65
76063–83073	5		
83369–90450	9		86–88
90735–99999	14	93	97
00000–05094	8		
06553–20211	2		07
21772–25031	12		
25935–29179	3		25
29399–34659	6	33	
36031–36613			
37287–39093	7	38	
39429–50189	12		43

Eventuellt skulle kn 29399–39093 med rest 6 och 7 ovan utgöra TS3 och då skulle kn 29318–39403 med rest 16 höra hemma här. Slumpen spelar oss ett spratt.

Följande kn-tusental har hittats:

B2		63		65–67		69–72		73–76		78–81, 82–83		85–86
B3	62		64–65		67		72–73		77–78		84–85	

B2			90–94		95–96			00–05, 06		08		14–15
B3	86–88, 89–90			94		97–98, 99			07		10, 12–14	

B2		17	19–20		24–25		28–30
B3	17			21–22		25–26, 27	

B2		33–34, 37, 38–40, 42		48–50
B3	32		42–43, 46–47	

Efterskrift

Uppgifterna i denna artikel bygger på min och Per-Olof Perssons samlingar.

Jag är mycket intresserad av kommentarer. Speciellt vill jag veta om någon har häften som strider mot mina iakttagelser. Rapporter om nya kn-tusental är också välkomna. Kontakta Sven Erik Mattsson, E-post SvenErik.B.Mattsson@gmail.com